

Het gevecht om geld en macht¹

Onderwerpen/rechten

- Ongelijke verdeling van de rijkdom in de wereld
- Machtsongelijkheid en de gevolgen ervan
- Recht op een behoorlijke levensstandaard (voedsel, huisvesting)

Doelstellingen

- Inzicht hebben in de onrechtvaardige verdeling van rijkdom in de wereld.
- Inzicht hebben in de onrechtvaardigheden die voortkomen uit de ongelijke verdeling van rijkdom en macht.
- Kritisch nadenken over de oorzaken en gevolgen van armoede.
- Solidariteit voelen met mensen die het slachtoffer zijn van onrechtvaardigheid.
- Inzien dat onrechtvaardigheid en armoede samenhangen met schendingen van mensenrechten.

Tijdsduur/timing

Totaal: 100 minuten

- Inleiding: 5 à 10 minuten
- Het gevecht: 10 minuten
- De schenkingen: 10 minuten (facultatief)
- Bespreking: 10 minuten
- Discussie: 20 minuten
- Maatregelen rangschikken: 40 minuten

Groepsgrootte

Max. 25 deelnemers

Korte omschrijving

Deze activiteit simuleert het gevecht om geld en macht en de ongelijkheid in de wereld. Deelnemers ervaren deze onrechtvaardigheid in het verzamelen van munten. Ze krijgen vervolgens de kans om munten te schenken en meer 'rechtvaardigheid' te creëren, maar in een volgende ronde zullen ze inzien dat er duurzame oplossingen gezocht moeten worden om rijkdom en macht in de wereld te herverdelen.

Materiaal en voorbereiding

- Minimum 60 muntstukken (of: damschijven, gedroogde bonen,...);
- enkele sokken of ander materiaal om 'handicaps' te creëren;
- 2 grote bladen papier en stiften (of flipchart of bord met krijt);
- papier en balpennen;
- kaartjes met de 'Maatregelen' (zie verder);
- kaartjes met de mensenrechten (zie www.vormen.org/downloads);
- het schema 'Rijk – een beetje rijk – arm' (bijlage 1) op een groot blad, flipchart of een bord;
- een lijst voor met de titel 'Milde schenkers' (facultatief).

Zorg ervoor dat iedereen een plaats heeft rond een grote tafel. Zorg ervoor dat men genoeg ruimte heeft en dat men met één hand tot het midden van de tafel kan reiken (tenzij je 'het gevecht' op de vloer laat verlopen).

Verloop

a. Inleidend gesprek

- Dit is onontbeerlijk indien je nog geen andere les besteedde aan het onderwerp 'mensenrechten'.

---

¹ Naar 'The scramble for wealth and power', Economic and social Justice, David A. Shiman, bewerkt door Dany (CDO-Noord)

- Je zou de les voordien de methodiek 'Kennismaken met mensenrechten' kunnen doen. Zo maken de jongeren reeds kennis met begrippen als recht, het verschil tussen recht en privilege, en wordt er reeds gesproken over mensenrechten in hun omgeving.

b. Het gevecht

- Leg uit dat het doel van het spel is zoveel mogelijk munten te verzamelen die verspreid liggen in het midden van de tafel (of op de vloer). Vertel erbij dat de munten alle rijkdom van de wereld voorstellen.
- Indien er meer dan 8 deelnemers zijn verdeel je onder in een vijftal groepen die voor het eigenlijke gevecht 1 afgevaardigde sturen.
- Per groep mag één deelnemer de munten verzamelen en doorgeven aan een andere deelnemer van zijn groep om de munten bij te houden. Geef 2 à 3 deelnemers een sok om de hand (als er meer deelnemers zijn mag je meer mensen een paar sokken geven: ongeveer 1/4 van de groep). Zeg hen dat ze de sok aan hun hand moeten doen en ze moeten aanhouden tijdens het ganse spel. Alle deelnemers moeten één hand (zonder sok) op de rug houden. Eén deelnemer mag beide handen gebruiken. Stel elke discussie over de redenen hiervoor uit tot de nabespreking.
- Als je "Start!" roept, moeten de deelnemers zoveel mogelijk munten verzamelen (met één hand, al dan niet met sok, behalve de deelnemer die beide handen mag gebruiken). Elke speler mag de munten één per één oprapen, dus munten met je arm bijeenvegen is uit den boze. Dit duurt normaal gezien niet langer dan 2 minuten.
- Als alle munten opgeraapt zijn, vraag je de deelnemers aan de groep te zeggen hoeveel munten ze hebben. Op basis van die uitslag maak je de indeling in 'Rijk – een beetje rijk – arm met de nodige toelichting. Noteer de namen van alle deelnemers (of de groepen) in de juiste kolom van het schema 'Rijk – een beetje rijk – arm' met het aantal munten dat ze in hun bezit hebben (bijlage 1).
- Leg uit dat de munten die ze verzameld hebben, hun geld, macht en mogelijkheden voorstellen. Hoe meer munten, hoe meer geld, macht en mogelijkheden. Het geeft aan in welke mate ze kunnen voorzien in hun basisbehoeften (bvb. voor basisonderwijs, geschikte voeding, gezondheidszorg, huisvesting) en hun wensen kunnen vervullen (bijv. hoger onderwijs, auto's, computers, speelgoed, tv's en andere goederen). Dit geeft de volgende rangorde:
  - **tien of meer munten** – mensen zullen in al hun basisbehoeften en in de meeste van hun 'wensen' kunnen voorzien,
  - **meer dan vijf maar minder dan tien munten** – mensen zullen in staat zijn in hun basisbehoeften te voorzien,
  - **minder dan vijf munten** – mensen zullen het moeilijk hebben om te overleven, door ziekte, door gebrek aan onderwijs, door ondervoeding en door onaangepaste huisvesting.

c. DE SCHENKINGEN (facultatief)

- Zeg de deelnemers (of groepen) dat ze, als ze dit wensen, munten mogen weggeven aan anderen. Ze zijn dit echter niet verplicht. Degenen die het wel doen, worden erkend als schenkers en hun naam wordt opgenomen in een lijst van 'Milde schenkers'. Geef de deelnemers een drietal minuten de tijd om de munten te herverdelen, als ze dit willen.
- Vraag dan de namen van diegenen die munten hebben weggegeven en het aantal dat ze hebben weggeschonken. Schrijf de namen van de schenkers op een groot blad dat opgehangen wordt (of flipchart) of op een bord.
- Vraag of er iemand van categorie is veranderd als resultaat van de schenkingen, en noteer deze veranderingen op het schema 'Rijk – een beetje rijk – arm'. Schrap de naam (maar zorg dat de naam nog leesbaar is) in de oude categorie en voeg de naam toe aan de nieuwe categorie.

D. BESPREKING

Begin met een korte feedback over de activiteit zelf en over wat de mensen ervan vonden.

- Hoe voelde het om gemakkelijk (of moeilijk) de munten te verzamelen? Wat dacht je van de manier waarop de munten verkregen en verdeeld werden? Gebeurde dat eerlijk?
- (facultatief) Verdienen de valsspelers een straf (bijv. Diegenen die de munten met een handvol ineens bijeengepakt hebben) en zo ja welke straf?
- Wat denk je ervan dat sommigen een sok moesten aandoen over hun hand? En dat één persoon beide handen mocht gebruiken? Hadden ze even veel kans om munten te verzamelen?
- Waarom gaf je je munten weg? Om vereerd te worden? Omdat je je schuldig voelde? Iets anders? (facultatief)
- Hoe voelden degenen zich die in deel 2 munten kregen? Waren ze dankbaar? Voelden ze zich betutteld? (facultatief)

Ga dan verder met één of meer van de volgende vragen.

- Komt dit spel overeen met de werkelijkheid? Was dit een juiste voorstelling van de verdeling van geld en macht in de wereld?
- Wie zijn de armen en wie zijn de rijken? In ons land? In jouw land van herkomst (indien van toepassing)? In jouw gemeente? In de wereld?
- Hoe komt het dat de armen arm zijn, en de rijken rijk? Worden ze rijk/arm geboren? Zijn ze verstandiger/dommer? Ambitieuzer?
- In het echte leven zijn er mensen die meer of juist niet de kans hebben om geld te verdienen. Geef voorbeelden.

e. Discussie

Laat hen discussiëren over de volgende stellingen.

- *"De rijken moeten ervoor zorgen dat iedereen evenveel kans heeft om geld te verdienen, of ze nu arm of rijk geboren zijn."*
- *"Als ik rijk ben, moet ik ervoor zorgen dat buiten mijn kinderen arme kinderen ook rijk worden door hen een deel van mijn geld te geven."*
- *"Rijke landen moeten de arme landen meer helpen om zich te ontwikkelen."*
- *"Arme landen moeten niet teveel geholpen worden. Ze moeten vooral zichzelf vooruit helpen."*
- *"Arme mensen moeten niet teveel geholpen worden. Ze moeten vooral zichzelf vooruit helpen."*
- *"Opdat ons land meer ontwikkelingshulp zou kunnen geven, wil ik wel wat meer belasting betalen."*
- *"Ik wil producten kopen die uit ontwikkelingslanden komen, als ik weet dat de mensen ginder er een eerlijke prijs voor kregen... ook al zijn die producten iets duurder."*
- *"Arm word je, als je te lui bent om te werken."*
- *"Suiker uit de arme landen moet hier goedkoop verkocht worden zelfs als dit in het nadeel komt van de suikerbietenenteelt van onze landbouwers."*
- *"Rijke landen zouden allemaal embargo's en straffen moeten opstellen voor landen die de mensenrechten schenden."*
- *"Niet de rijke landen moeten bepalen hoe de arme landen ontwikkelen, de arme landen moeten daar zelf volledig over beschikken."*
- *"Ongelijkheden zullen blijven bestaan, men moet er niet teveel proberen aan te doen."*

f. Maatregelen rangschikken

Stel de volgende maatregelen voor om de onrechtvaardigheden die de ongelijke verdeling van rijkdom en macht teweegbrengen op wereldvlak weg te werken. Licht ze toe waar nodig. Laat hen deze maatregelen rangschikken naargelang de prioriteit die ze eraan geven en vraag hen waarom ze die niet of wel belangrijk vinden.

Kaartjes 'Maatregelen'

Rijke landen moeten verplicht worden tot meer ontwikkelings-samenwerking.	Rijke landen moeten ervoor zorgen dat hun ontwikkelings-samenwerking de situatie van de armen meer ten goede komt.
Rijke landen moeten ervoor zorgen dat de arme landen een betere prijs krijgen voor de producten die zij op de markt brengen.	Rijke landen moeten aan arme landen meer schulden kwijtschelden.
Rijke landen mogen hun basis-producten (uien, aardappelen) niet verkopen aan arme landen. De landbouwers kunnen dan er hun producten kwijt op de eigen markten.	Rijke landen moeten medisch personeel opleiden in de ontwikkelingslanden i.p.v. dokters uit hun eigen land te sturen.
Rijke landen mogen geen goedkoop veevoeder invoeren uit arme landen. Daar pleegt men roofbouw op de grond om onze runderen te voeden.	Rijke landen zouden de houtkap in de (oer)wouden moeten tegengaan: a) door een hogere houtprijs te betalen b) door toezicht te doen uitoefenen op herbebossing.
De internationale gemeenschap zou meer moeten investeren in de gezondheidssector van de arme landen.	De rijke landen zouden meer moeten investeren in het onderwijs van landen uit het zuiden.
Rijke landen moeten erop toezien dat ontwikkelingsgeld juist wordt besteed.	Rijke landen moeten hun grenzen openstellen voor producten uit de arme landen.
Arme en rijke landen moeten samen de strijd voeren tegen corruptie.	Arme landen moeten meer zeggenschap en inbreng krijgen in ontwikkelingssamenwerking.

Tips voor begeleiders

- Het doel van deze activiteit is de jongeren bewustmaken van de ongelijke verdeling van rijkdom en macht in de wereld, maar het gevaar bestaat dat het de bestaande

ongelijkheden bevestigt. Daarom moet je je bewust zijn van de sociale en economische samenstelling van de groep en de discussie op het niveau van de groep ontwikkelen.

- Probeer de jongeren echt het gevoel te geven dat ze betrokken zijn in het spel zodat ze doen alsof de munten hun geld zijn. Zo kan je ze toelaten na de activiteit of tijdens de pauze iets te 'kopen' met het geld.
- Benadruk dat ze wat van hun rijkdom en de privileges die dit meebrengt verliezen als ze wat van hun munten weggeven, net zoals in het echte leven.
- Pas eventueel de aantallen munten aan aan de hoeveelheid deelnemers, alsook de aantallen munten in het schema 'Rijk – een beetje rijk – arm'.

Bijlage 1: Schema 'Rijk – een beetje rijk – arm'

Neem dit schema over op een groot blad papier (of flipchart) of een bord, schrijf de namen van de deelnemers in de juiste kolom.

Rijk (... of meer munten)	Een beetje rijk (... tot ... munten)	Arm (minder dan ... munten)